

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 § i partilagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 § i partilagen (RP 118/2020 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Anna Saarela, justitieministeriet
- direktör Markku Jokisipilä, centret för riksdagsforskning vid Åbo universitet
- minister Lauri Tarasti
- akademiforskare, universitetslektor Hanna Wass
- professor Veli-Pekka Viljanen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- professor Olli Mäenpää.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår partilagen ändras så att en ansökan om registrering av en förening i partiregistret i fortsättningen också ska kunna göras i en webbtjänst som drivs av justitieministeriet. Samtidigt blir det möjligt att på elektronisk väg samla in de stödförklaringar som krävs för registrering av ett parti. Möjligheten att göra en ansökan och samla in stödförklaringar i pappersform blir kvar. I fortsättningen kan en förening börja samla in stödförklaringar när justitieministeriet har godkänt de övriga handlingar som bifogats registreringsansökan.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021.

I propositionens motivering till lagstiftningsordningen granskas lagförslaget med tanke på de i grundlagen tryggade rättigheterna att delta, skyddet för personuppgifter och offentligheten. Regeringen anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Betänkande GrUB 24/2020 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I propositionen föreslås det att partilagen ändras så att en ansökan om registrering av en förening i partiregistret kan göras också via den webbtjänst som upprätthålls av justitieministeriet och de stödförklaringar som krävs för registrering av ett parti kan samlas in elektroniskt. Möjligheten att göra en ansökan och samla in stödförklaringar i pappersform kvarstår.

Grundlagsutskottet anser att ändringarna är motiverade och tillstyrker propositionen utan ändringar. Enligt utskottet bidrar reformen till att förbättra möjligheterna till politiskt deltagande och att underlätta verksamheten för föreningar som vill påverka statliga frågor. Vid utvärderingen av det demokratipolitiska handlingsprogrammet har utskottet tidigare ansett att det projekt för att starta en tjänst där man kan registrera ett parti som ingick i handlingsprogrammet bör understöd-
das (GrUU 46/2017 rd, s. 4).

Grundlagsutskottet fäster också uppmärksamhet vid att det är positivt för jämlikheten att möjligheten att samla in stödförklaringar elektroniskt kan bidra till att motverka exempelvis skillnader i delaktighet på grund av hälsotillstånd eller boningsort när det gäller medborgarnas möjligheter att uttrycka sitt stöd för politiska rörelser som vill registrera sig eller samla in stödförklaringar. Med tanke på detta är det också relevant att lagen tillåter att även nuvarande praxis för insamling av stödförklaringar fortsätter, vilket gör det möjligt för dem att delta som inte har de färdigheter eller tekniska förutsättningar som krävs för att använda elektroniska tjänster.

När stödförklaringar samlas in i webbtjänsten loggar de röstberättigade som stöder registreringen av ett parti in i tjänsten med stark autentisering för att fylla i en stödförklaring. I propositionen (s. 9) bedöms det att ifyllandet av en stödförklaring elektroniskt med stark autentisering avsevärt förbättrar stödförklaringars och därmed hela förfarandets tillförlitlighet. Dessutom ska webbtjänsten byggas upp så att endast de röstberättigade som uppfyller de föreskrivna behörighetsvillkoren efter stark autentisering kan fylla i en stödförklaring. Grundlagsutskottet anser att det med tanke på tillförlitligheten i förfarandet för att grunda ett parti är viktigt att trygga informationssäkerheten i webbtjänsten. Utskottet fäster dessutom uppmärksamhet vid den risk som nämns i propositionen, exempelvis bluffwebbplatser, samt allmänt taget vid vikten av att bekämpa osakliga eller olagliga påverkansförsök. Utskottet anser att det är viktigt att reformens konsekvenser av denna art följs upp.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 118/2020 rd utan ändringar.

Betänkande GrUB 24/2020 rd

Helsingfors 21.10.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Mikko Kinnunen cent
medlem Anna Kontula vänst
medlem Mats Löfström sv
medlem Wille Rydman saml
medlem Heikki Vestman saml
medlem Tuula Väättäinen sd
ersättare Merja Mäkisalo-Ropponen sd
ersättare Juha Pylväs cent
ersättare Iiris Suomela gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Liisa Vanhala.